

Ég meini tað

Rakel Helmsdal,
rithøvundur, skrifvar:

„Saved by the bell“

So var tað endiliga avgjört. Havi saman við nógvum fleiri, uml. 6500 øðrum havnafólklum, biðað í spenn- ingi eftir hesari avgerðini. Tey fara ikki at seta ein yvirvaksnan breyðristara, (ella eitt nýtt Ebenezer), upp á Tinghúsvollinum, - ikki fyribils í hvussu so er..... Gomlu Tinghúsinu eru bjargað fyrri fyrst. Tað skuldi eittast, at tey onki søguligt virði hövdu, tí tey ikki er nóg gomul, og tí tey eru broytt so nógvur ferðir, at lítið og onki av upprunaliga húsnum er eftir. Er hatta definitionin uppá, hvat er søguligt ella ikki, ja, so eru tað ikki nógvir bygningar í Føroyum, sum hava søg- uligt virði. Tey húsini, sum ikki eru umbygd og upp- bygd upp til fleiri ferðir munnu næstan kunna teljast á fingrunum. Tí føroysk hús broytast alla tíðina, eftir tørv ella eftir móta, og tí at vedurlagið nú einaferð fer illa við bygningum her úti í Norðuratlantshavi.

Er hatta definitionin, so skilji eg betur, at man her í Havn gongur beint ímóti rákinum, sum seinastu nógvu ártíggjuni hevur verið í øllum stórum býum. Nevniliga at royna at varðveita so nógv sum møgulegt av elstu býarportunum og øllum gomlum býarmyndum, sum geva býnum karakter, og í staðin at byggja teir nýggjari bygningarnar longri burturi frá miðbýnum.

Bara tey seinastu 10-15 árinu er ein hópur av gomlum húsnum horvin í miðbýarmyndini, Hans Joensen, gamla Thomas Dam, tey bæði, sum stóðu har nýggi Spari- kassin nú er. Radiohandilin (alt í lagi, hann brendi...), og so seint sum nú fyrri einum ári síðani, bæði tey húsini í Tórsgøtu, sum stóðu har parkeringsplássid hjá Mariu Poulsen nú er, og tey stóru uppi yvir Grasa- garði, har enn bara eitt ílt av eini illagjörðari grasplenu er.

Men kanska ber tað til at definera søguligt virði á ein annan hátt, á tann hátt, at hvørt hús hevur sína søgu, eina søgu sum avgjört ikki er uttan týðning. Hendan søgan er um tey menniskjuni, sum hava bygt húsini, og tey, sum gjøgnum tíðirnar hava búð ella arbeitt í teimum, og sum onkursvegna øll hava sett sín dám á tey. Hvør fer at minnst hesar søgurnar, tá húsini verða javnað við jørðina?

Og tað er ikki liðugt enn. Tinghúsinu eru fyribils bjargað, men ikki nógvur dagar aftaná, at hesi góðu tíðindini komu, varð sagt, at nú fer eisini Kunningar- stovan, alias Notre Dame, alias SHJ, eisini í søguna. Eini vøkur, hugnalig gomul hús, sum saman við Kon- dittarinum líkist øllum hinum húsnum, sum fyrri 50 árum síðani stóðu í allari Gongugøtuni. Ja, so ógíluga pen hava tey kanska kortini ikki verið hesi seinastu árinu, men tað er bara tí, at tey hava fingið loyvi at standa órøkt so leingi. Tað ber eisini til at taka hús spakuliga niður við onki at gera við tey.....

Og so er tað, at eg ikki kann lata vera at spyrja hví? Hvi er tað, at tey kenna seg noydd at taka hesar gomlu bygningarnar burtur? Hvi taka bygningar burtur, ið eru lættir, sum líkjast húsnum, sum altíð hava verið bygd her, sum onkursvegna eru partur av samleika okkara, og í staðin byggja tungar, ópersónligar, oftast ljótar kubbar úr betongi og glasi? Skammast tey? Halda tey, at tað er neyðugt at skræða tað gamla burtur fyrri at vísa, at vit fylgja við tíðini?

Ein av grannahóvuðstøðum okkara, nevniliga Reykjavík, hevur ongur av gomlu bygningum sínum eftir, og hvørja ferð tú tosar við íslendingar í Havn, so siga teir, næstan við tálum í eygunum, at vit eru heppin, at vit hava varðveitt so mikið av eldru bygningum okkara. Men við tí ferðini tað gongur at skræða burtur, verður kanska ein dagur, har vit fara at siga tað sama, tá vit ferðast í gomlu býarportunum runt í verðini.....

Byrja ov tíðliga at skjóta skarv

Nógv halda, at skarvurin er nóg minkaður í tali seinastu árinu, og summi halda enntá, at hann er í vanda fyrri at doyggja út. Bæði Fuglafrøðifelagið og Veiðifelagið hava fleiri ferðir skrivað til landsstýrið um støduna, men til fá- nýtis

Áki Bertholdsen

Sunnudagin í farnu viku var seinasti dagur, loyvt var at skjóta skarv á hesum sinni.

Og møguleikanum at skjóta skarv, eru tað mong, sum draga sær gagn úr. Alt ov nógv, halda summi.

Tí hóast tey, sum kenna til viðurskiptini, ikki heilt eru á einum máli, so eru tey flestu samd um, at skarvurin í Føroyum er nóg minka-ður í tali seinastu árinu.

Ein av teimum, sum ikki er í va, er Óla Jákup úr Dímun, bóndi í Stóru Dímun.

Hann sigur, at skarvur hevur altíð verið í Dímun.

– Fyri nøkrum árum síðani var heilt fitt av skarvi í Stóru Dímun.

Hann vil meta, at tað áttu eini 70-100 pør í

Dímun.

– Men bráðliga, fyrri trimum árum síðani, var ikki eitt tað einasta par eftir. Hann var fullkomil- iga horvin eftir einum ári.

Og dímunarbóndin ivast ikki eina løtu í, at tað eina og aleina er skjótingin, sum er at- voldin til, at skarvurin í Dímun varð oyddur, tí annars var hann ikki horvin so bráðliga.

– Eg eri slett ikki í va um, at tað var alt samalt skotið, tí tað er onginn onnur frágreiðing.

Hann sigur, at tað er ikki bara í Dímun, at skarvurin er minkaður í stórum. Sambært tí, hann frættir aðrastaðni frá, er standurin tann sami víða hvar.

Men hann heldur, at tað er ikki so undarligt, at skarvurin er minkaður so nóg í tali, tí skjót-

ingin hevur vundið nóg uppá seg, og hon er eis- ini nógv broytt.

– Fyrr var skotið við vanligum bátum. Men nú verða skjóttgangandi bátar nógv brúktir.

– Fleiri teirra eru úr Havn og teir klára at sigla tað mesta av land- inum runt upp á ein dag.

Óla Jákup í Dímun sigur, at tað er ikki óvanligt at skjóttgang- andi bátar koma úr Havn, og so gera teir eina rættiliga rundferð kring tað mesta av landinum.

– Teir stíma runt um Suduroynna, runt um Dímunar báðar og runt um Skúvoyinna sama dag, og tað ger veiðina so nógv effektivari, enn hon hevur verið.

Óla Jákup í Dímun sigur, at fyrri einum fimm-seks árum síðani var tað ikki óvanligt at siggja skjóttgangandi

bátar, einar 8-10 í tali, sigla reyv í reyv, einar fimm, seks ferðir rúndan um Stóru Dímun ímeðan teir skutu tað, sum var av skarvi.

Hann minnst serliga, at árið fyrri, ella annað árið fyrri, sum skarvurin var oyddur í Dímun, tvs, fyrri fyra, ella fimm árum síðani, var dýrdarveður fyrst í september, og tá var eitt ótal av skjótt- gangandi bátum undir oynni og skutu.

– Eg sá eisini, at teir skutu upp á land og so skavaðu teir teir deyðu fuglarnar niður av helluni.

Hann leggur afturat, at tað eru summir kørir menn, sum duga á at skyna, hvat eru ungar og hvat er gamal skarvur, og teir lata tann gamla skarvin fáa frið, tí hann er ikki etandi.

– Men tað eru eisini

